

Handlingsplan

Tverrfaglig samarbeid for å forebygge og håndtere seksuelt krenkende handlinger blant barn og unge

2022 - 2026

Innhold

1 Innledning.....	3
1.1 Bakgrunn for arbeidet.....	3
1.2 Mål og avklaringer	4
1.2.1 Mål med planen er å	4
1.2.2 Begrepsbruk og avgrensinger	4
1.2.3 Evaluering av planen	4
1.3 Aktører i den tverrfaglige samhandlingen.....	5
2 Hvordan forebygge seksuelt krenkende handlinger	8
2.1 En oversikt over forebyggende tiltak.....	8
3 Handlingsmatrise.....	11
4 Aktuelle lovbestemmelser i straffeloven	15

1 Innledning

1.1 Bakgrunn for arbeidet

Denne planen er utarbeidet fordi det registreres en økende grad av seksuelt krenkende handlinger blant barn og unge i Tjeldsund kommune. Dette kommer til uttrykk gjennom seksualisert språkbruk, bilde- og videodeling og grensesprengende handlinger. Dette er tendenser en også registrerer blant barn og unge i landet for øvrig. Planen er utarbeidet etter bestilling fra Politirådet i sak 8/20.

Forebyggende forum ble etablert høsten 2020 i Tjeldsund kommune. Forumet består av representanter fra barnehage, skole, helsestasjonen, forebyggende enhet, kultur- og folkehelse, PPT, NAV, miljøtjenesten, kommunepsykolog, kommuneoverlege, barnevern og politiet.

Med utgangspunkt i handlingsplan som Tromsø kommune og politiet i Tromsø utarbeidet i 2017 har arbeidsgruppa utarbeidet et forslag til handlingsplan gjeldende for barn og ungdom fra 0 - 16 år, foreldre og hjelpeapparatet.

Planen er presentert for Ungdomsrådet og tilbakemeldinger er innarbeidet i planen. Ungdomsrådet ytret også ønske om en egen kortfattet handlingsmatrise for ungdom.

Ungdomstiden er en tid der barn former sin identitet, og samtidig som de kanskje ønsker å være "normale" blir det også viktig å skille seg ut. Hvordan man fremstår, behovet for å bli likt og få bekreftelse gjør at ungdommer i denne perioden er mer sårbare, og kanskje mer villig til å ta risikoer og

teste grenser. Mye av denne testingen foregår på nett.

Nett og mobil blir en kilde til utprøving av egen identitet og seksualitet. En del ungdommer sender og videresender bilder og video til andre, bilder og film kan komme på avveie og sendes videre. Akkurat som på andre steder barn og unge ferdes, finnes det personer på nett som søker kontakt med dem. Noen av dem er eksperter på å snakke med ungdommer og på å finne ut hvem som er mottakelige for kontakt. Det kan være vanskelig å kjenne igjen tegnene på at man blir manipulert, og det kan være lurt å snakke om at også dette kan skje på nett og mobil.

Seksuelle krenkelser kan få store konsekvenser for de som utsettes. Det er behov for mer forskning om disse konsekvensene, da dette påvirker barn og unges psykiske helse, skoleprestasjoner, skolevegring, skole drop-outs og kan føre til kriminelle handlinger.

1.2 Mål og avklaringer

1.2.1 Mål med planen er å

- Forebygge og redusere seksuelt krenkende handlinger blant barn og unge i Tjeldsund kommune
- Gi barn og unge kunnskap om hvordan håndtere situasjoner hvor de selv kan bli utsatt for eller utsette andre for seksuelt krenkende handlinger
- Styrke foreldrerollen for å forebygge og håndtere situasjoner hvor barna er involvert
- Sikre god og trygg tverrfaglig samhandling og samt nyttiggjøre seg den lokale kompetansen i Tjeldsund.

1.2.2 Begrepsbruk og avgrensinger

Seksuelt krenkende handlinger og atferd menes i denne planen som:

- Verbale utsagn og språkbruk, direkte og digitalt som oppfattes som seksuelt krenkende
- Digitale deling av bilder og video med seksuelt innhold (bilder av kropp, kjønnsorgan og seksuelle handlinger)
- Fysiske handlinger som oppfattes som seksuelt krenkende (beføling og seksuell utforskning)

Målgruppen for planen er:

- Barn, ungdom, foreldre og hjelpeapparatet
- Barn og unge defineres som barn fra 0 – 16 år pga. straffeparagrafene i kap.4, planen kan også være en veileder for de over 16 år ved behov
- Barn og unge er barn i barnehagen, elever på barneskolen og elever i ungdomsskolen

1.2.3 Evaluering av planen

Planen evalueres årlig i Forebyggende forum.

1.3 Aktører i den tverrfaglige samhandlingen

Helsestasjon	<p>Helsestasjonen følger opp gravide og barn fra 0 - 5 år. Fremme helse og forebygging er viktige grunnprinsipper. Tilbudet er gratis.</p> <p>I helsestasjon- og skolehelsetjenesten tas vold og overgrep opp med barn og foresatte gjennom hele oppveksten til faste tidspunkt.</p> <p>Opplæringsprogrammet Tidlig inn brukes for å kartlegge, forebygge og tidlig oppdage utfordringer knyttet til rus, psykisk helse og vold hos gravide og sped-/småbarnsforeldre.</p>
Barnehage	<p>Barnehagen møter barn (1 - 6 år) og foresatte daglig gjennom hele året og har faste rutiner for tverrfaglig samarbeid. Barnehagen har en viktig rolle å se, avdekke og melde fra om bekymringer.</p> <p>Barnehagen har et tett samarbeid med foresatte, og gjennomfører barnesamtaler med de eldste barna og har foreldresamtaler.</p>
Skole	<p>Grunnskolen møter barn og unge (6 - 16 år) daglig, og har faste rutiner for tverrfaglig samarbeid med barnehager, skolehelsetjeneste, PPT, politiet, barnevern, kommunepsykolog mm.</p> <p>Hver skole har etablert et tverrfaglig team, med faste møter. I dette teamet kan problemstillinger drøftes og håndteres videre for tverrfaglig oppfølging.</p> <p>Skolen har en viktig rolle i å se, avdekke og melde fra om bekymringer. Skolen gjennomfører elevsamtaler med hver elev og utviklingssamtaler med foresatte og elev minst to ganger pr år.</p>
Skolehelsetjenesten	<p>Alle skolene har fast helsesykepleier med kontortid på skolen. Tjenesten er gratis. Helsesykepleierne tilbyr individuelle samtaler, veiledning, helseundersøkelser, undervisning om vold og overgrep, vaksinerings, oppfølging og henviser videre ved behov. Helsesykepleier deltar i skolens tverrfaglige team og på samarbeidsmøter rundt enkeltelever ved behov.</p>
Helsestasjon for ungdom	<p>Lavterskeltilbud til ungdommer mellom 13 - 20 år. Helsestasjonen holder til på Evenskjer og er åpen hver mandag fra kl. 17 - 19. Tilbudet er gratis og betjenes av helsesykepleier og lege. Det er ikke nødvendig med timebestilling. Utfordringer ungdommer tar opp er i stor grad knyttet til seksuell og psykisk helse.</p>
Kultur- og folkehelse	<p>Enheten kultur- og folkehelse møter barn og unge i hovedsak på fritiden gjennom ulike arrangement og satsninger. Som UKM, Ungdomsrådet, Friluftskolen, Program for folkehelse, ungdomsklubber, Ungdomskonferansen, bibliotek, Frisklivssentralen og Frivillighetssentralen m.m</p>

Kulturskolen	Underviser i kunst, dans og musikk for barn og unge både i skoletiden og på ettermiddagstid. Grupper og en til en undervisning på Kulturskolen og i skolene i Evenes og Tjeldsund.
Politiet	Rådgivende drøftingsorgan i saker knyttet til vold og seksuelt krenkende atferd. Bidrar med kompetanseheving på fagområdet, samt håndterer straffesaker.
SLT-3 trinns-modellen	SLT står for Samordning av lokale rus og kriminalitetsforebyggende tiltak. SLT-modellen skal samordne rus og kriminalitetsforebyggende tiltak for barn og unge. Målet er at kommunens barn og unge skal få riktig hjelp til riktig tid, av et hjelpeapparat som samarbeider godt på tvers av etater og faggrupper. I Tjeldsund kommune er samordningen organisert gjennom Politirådet, Forebyggende forum og utøvende ledd.
Statens Barnehus	<p>Et tilbud til barn og ungdom som kan ha vært utsatt for eller vitne til vold eller seksuelle overgrep, kjønnslemlestelse eller tvangsekteskap. Barnehuset gir samordnet bistand til barn og unge opp til 18 år og brukes som rådgivende drøftingsorgan i saker knyttet til vold og seksuell krenkende atferd.</p> <p>Alle offentlige instanser kan melde saker til drøfting i konsultasjons- teamet som koordineres av Barnehuset. Teamet er sammensatt av representanter for Forebyggende helse, Barnevernstjenesten, Skole, Politi, Støttesenter mot incest og seksuelle overgrep (SMISO), Ressursenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging – region Nord (RVTS), Familievernkontoret og Alternativ til vold (ATV).</p>
Konfliktrådet	Statlig tjeneste som legger til rette for samtaler og møter for å håndtere konflikter. Hensikten er at partene gjennom dialog kan finne fram til gode løsninger enten det gjelder å gjøre opp for konkrete lovbrudd, eller gjenopprette mellommenneskelige relasjoner.
Barnevern-tjenesten	<p>Skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får trygge oppvekst vilkår, nødvendig hjelp og omsorg til rett tid.</p> <p>Barnevernstjenesten kan brukes som drøftingsorgan i enkeltsaker, anonymt ved behov. For hjelp fra barnevernet må det foreligge en bekymringsmelding. Du, andre privatpersoner og offentlige instanser kan melde om bekymring.</p>
Kommune-psykologen	Tilbyr samtaler for barn og ungdom med milde til moderate psykiske vansker. Alle som er bekymret for barn eller ungdoms psykiske helse, kan henvende seg for samtaler, råd og veiledning. Det er ikke nødvendig med henvisning. I tjenesten er det en psykolog som arbeider med barn og ungdom.

Pedagogisk Psykologisk Tjeneste (PPT)	<p>Rådgivende og sakkyndig instans i spørsmål om utvikling, læring og trivsel for barn i barnehagealder og elever i grunnskolen.</p> <p>PPT utreder enkeltbarns behov og gir råd og veiledning til foreldre, barnehage, skole og andre samarbeidspartnere. Bidrar med kompetanseheving i barnehage og skole gjennom en fast kontaktpersonordning og deltakelse i tverrfaglige team.</p> <p>PP-tjenesten samarbeider tett med skoleteamet blant annet i læringsmiljøarbeid.</p> <p>PPT har mulighet til å formidle kontakt med Skoleteamet og Familiens hus i Harstad.</p> <p><i>Skoleteamet har som mål og være lett tilgjengelig og skal gi bistand til skolen og foresatte som henvender seg. Samarbeidet mellom elev, foresatte og lærere vektlegges når arbeidet startes opp. Det gis også tilbud om foreldreveiledning.</i></p> <p><i>Familiens hus er et tverrfaglig kommunalt tilbud innenfor helse og oppvekst som samarbeider tett med Pedagogisk psykologisk tjeneste, helsestasjonen, Barne- og ungdomstjenesten og barnehagefaglig rådgiver migrasjon. Personalet kan gi råd og veiledning til foreldre, barn og unge, blant annet ved bruk av anerkjente veiledningsmetoder som COS-P og PMTO. Det gis også råd og veiledning til kommunens private og kommunale barnehager gjennom tverrfaglige team, deltakelse på foreldremøter, personalmøter og avdelingsmøter.</i></p>
Barne- og ungdoms-psykiatrisk poliklinikk (BUP)	<p>Spesialisert helsetilbud til barn og unge fra 0 - 18 år med moderate til alvorlige psykiske helseplager. BUP tilbyr utredning og behandling i samarbeid med familie, nettverk og andre instanser. Man må ha henvisning fra fastlege eller barnevernstjenesten.</p>
Støttesenter mot incest og seksuelle overgrep	<p>SMISO er et lavterskeltiltak for utsatte for incest og seksuelle overgrep og er et supplement til det offentlige hjelpeapparatet. Tilbudet er gratis, og man trenger ikke henvisning. Målgruppen er også pårørende til utsatte barn og unge.</p>
Mobbeombudet	<p>Skal passe på at alle barn i barnehager, elever i grunnskole og i videregående opplæring har et godt psykososialt læringsmiljø. Mobbeombudet er nedsatt av fylkestinget og er en uavhengig ressursinstans som har taushetsplikt. Både barn, foresatte og barnehager/skoler kan ta kontakt med Mobbeombudet.</p>
Ressursenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging - region Nord (RVTS)	<p>Et ressursenter som skal bidra med kunnskap til tjenesteapparatet på områder som traumer og traumatisk stress, herunder psykososialt beredskap, vold og overgrep, inkludert vold i nære relasjoner, forebygging av selvmord og selvskading, flyktningehelse og tvungen migrasjon.</p>

2 Hvordan forebygge seksuelt krenkende handlinger

2.1 En oversikt over forebyggende tiltak

For å kunne redusere antall hendelser er det viktig med forebyggende tiltak og handling som kan virke som en reell motkraft. Det må være en samtidighet i tiltakene som iverksettes, det er sjelden tilstrekkelig at barnehage og skolen iverksetter

tiltak, dersom foreldre ikke følger opp hjemme og motsatt. I tillegg må det være kjennskap til hvilke forebyggende tiltak som kan iverksettes og hvem som kan bidra med hva.

Universelle forebyggende tiltak som gjelder alle barn og unge

Aktør	Tiltak/aktivitet	Ansvar
Helsestasjon	Styrke foreldrenes kunnskap og bevissthet om barns naturlige seksuelle utvikling. Dette gir foreldre mulighet til å skille mellom naturlig seksuell utvikling og skadelig seksualatferd som det kan være grunn til å bekymre seg for.	Helsestasjonen
Barnehage	Barnehagen skal være et trygt miljø med personal som er aktivt til stede i barnas miljø. Det skal være personale som gir barn bevissthet på å sette egne grenser og kunne si fra og respektere hverandres grenser. Personalet skal veilede foreldre til å snakke med sine barn om kropp, kjønn og seksualitet. Barnehagen gir barn et begrepsapparat til å snakke om egen kropp og egne følelser. Tema er kropp, følelser, berøringer, mobbing og hemmeligheter. De enkelte barnehagene har også utarbeidet lokale planer for å forebygge vold og seksuelle overgrep. Temaet er forankret i de enkelte barnehagers årsplaner Bruke metodene «Jeg vet», «Snakke sammen» og «Hjertesamlinger» for å forebygge og avdekke vold og seksuelle overgrep.	Enhetsleder
Skole	Faste månedlige møter i tverrfaglig team ved hver skole. Samarbeid med politiet om særskilte opplegg. Livsmestring • På timeplanen gjennom hele skole året	Rektor Skoleledelse Kontaktlærer

	<ul style="list-style-type: none"> • Nulltoleranse for seksuelt krenkende handlinger i skolen <p>Elevsamtaler mellom lærer og elev og utviklingssamtaler med elev/foresatt der tema som billedeling, språkbruk og fysisk krenking systematisk tas opp.</p> <p>Styrke elevenes digitale ferdigheter og dømmekraft: hvordan forebygge og håndtere seksuelt krenkende handlinger skal være en del av denne opplæringen.</p> <p>Temamøter i skolene rettet mot foresatte og lærere og elever. Tema og refleksjon rundt barn som krenker seksuelt.</p> <p>Elevrådets årshjul: Temaet forankres i årshjulet. Planen gjennomgås og det drøftes hvordan det skal jobbes med dette på den enkelte skole.</p> <p>Regler for mobilbruk og tydelig rammer for et trygt skolemiljø</p> <p>Forankring av temaet i skolens lokale handlingsplan mot mobbing.</p> <p>Bruke metodene «Jeg vet» og «Snakke sammen» for å forebygge og avdekke vold og seksuelle overgrep.</p>	<p>Kontaktlærer</p> <p>DKV-veileder Skoleledelse</p> <p>Skoleledelse og andre aktuelle aktører</p> <p>Kontaktlærer for elevråd</p> <p>Skoleledelse</p> <p>Skoleledelse</p> <p>Alle ansatte</p>
Skole- helsetjeneste	<p>Helsesykepleier har fast treffetid på alle skolene.</p> <p>Individuell oppfølging av enkeltelever skjer gjennom hele skoletida etter behov.</p> <p>Ved skolestart informerer helsesykepleier barnet og foreldrene om ulike typer vold, at vold, overgrep og omsorgssvikt er forbudt og straffbart. Dette gjøres i 1.klasse undersøkelsen.</p> <p>1.klasse Individuelle samtaler med barn sammen med foresatte. Her tas blant annet temaene vold og seksuelle overgrep opp.</p> <p>6. klasse undervisning om kroppens utvikling, pubertet, reproduksjon, grensesetting egen kropp.</p> <p>8.klasse Individuelle helsesamtaler hvor blant annet tema om kropp, seksualitet og grensesetting tas opp.</p> <p>9.klasse undervisning om kroppens utvikling/pubertet, reproduksjon, prevensjon, holdninger, verdier og mangfold, seksualitet og identitet. Seksuelle rettigheter og grensesetting i forhold til egen kropp, digital grensesetting. Seksuelt overførbare sykdommer.</p>	<p>Helsesykepleier på den enkelte skole deltar fast i skolens tverrfaglige team.</p>

	Bruke metodene «Jeg vet» og «Snakke sammen» for å forebygge og avdekke vold og seksuelle overgrep.	
Politiet - Forebyggende enhet	<p>Foredrag elever: 5. 7. og 8. klassetrinn.</p> <p>5.trinn: Nettvett, mobbing, bilder, konsekvenser og trender. Elevene deltar via egen skole-pc</p> <p>7. trinn: Nettvett; lover, konsekvenser, mobbing og trender. Foredrag</p> <p>8. trinn: #Delbart om bildedeling. Elevene deltar via egen skole-pc.</p> <p>Foredrag foreldre: 5. 7. og 8. klassetrinn. Foreldremøte 7.trinn gjennomføres på Teams og i samarbeid med helsesykepleier</p> <p>Foredrag til skolens ansatte: ved særskilt behov i arbeidstiden</p> <p>Plan for samarbeid mellom politi og skolene evalueres hver vår, før årshjul for neste skoleår settes opp. På bakgrunn av evalueringene kan enkelte punkter bli endret i handlingsplanens periode.</p>	<p>Årshjul skole/politiet</p> <p>Årshjul skole/politiet</p> <p>Skolen tar kontakt</p>
Statens barnehus	Bidrar med kompetanseheving i samtaleferdigheter, hvordan snakke med barn og unge om denne tematikken. Gir veiledning i enkeltsaker.	

3 Handlingsmatrise

Når et bilde som ble sendt til kjæresten er delt med andre, når språkbruken til barn og unge bekymrer, når barn og ungdom viser endring i atferd og får stort fravær på skolen. Hva skal man gjøre?

Vi har delt handlinger og aktører i tre kategorier:

Handlinger

1. Verbal utsagn og språkbruk, direkte og digitalt som oppfattes seksuelt krenkende
2. Digital deling av bilder og video med seksuelt innhold (bilder av kropp, kjønnsorgan og seksuelle handlinger).
3. Fysiske handlinger som oppfattes som seksuelt krenkende (beføling og seksuell utforskning).

Aktører

- Barn/Ungdom
- Foresatte
- Hjelpeapparatet

Her følger en handlingsmatrise som gir oversikt over alternative handlinger etter en hendelse eller situasjon har oppstått. Venner, naboer eller andre tillitspersoner kan også bruke handlingsmatrisen. Dette er ingen oppskrift, men en veileder for handling.

Hendelse	Aktør	Hva kan du gjøre
Utforske hverandres kropp, f.eks. kle av hverandre, gjennom doktor-lek, stikke ting i rompa eller vagina	Barn	<ul style="list-style-type: none"> • Sette grenser: kunne si stopp, si nei, stopptegn • Snakke med voksne de har tillit til
	Foresatte	<ul style="list-style-type: none"> • Dialog med barnehagen
		Hva skal du gjøre
	Personalet	<ul style="list-style-type: none"> • Aktiv tilstedeværelse • Veilede barn i forhold til grenser • Øke barns kunnskap: gi barn begreper • Dialog med foresatte om barns nysgjerrighet og naturlige seksuelle utvikling • Tema på foreldremøte • Dokumentere ved bekymring

Hendelse	Aktør	Hva kan du gjøre
Selvstimulering	Barn	<ul style="list-style-type: none"> • Finne tid og sted som er egnet
	Foresatte	<ul style="list-style-type: none"> • Snakk med barnet om tid og sted • Dialog med barnehagen, deling av kunnskap
		Hva skal du gjøre
	Personalet	<ul style="list-style-type: none"> • Stoppe hendelsen hvis det skjer på uønsket sted • Snakk med barnet om tid og sted. Vær tydelig på at det ikke er galt, men passer best når en er alene • Søke kunnskap om barns seksuelle utvikling • Dialog med foresatte • Tverrfaglig temamøte

Hendelse	Aktør	Hva kan du gjøre
Avansert seksualisert språkbruk	Barn	<ul style="list-style-type: none"> • Sette grenser: kunne si stopp, si nei, stopptegn
	Foresatte	<ul style="list-style-type: none"> • Dialog med barnehagen eller andre instanser som for eksempel helsestasjon
		Hva skal du gjøre
	Personalet	<ul style="list-style-type: none"> • Aktiv til stede og følge med på grenser og språkbruk • Veilede barn i forhold til grenser og språkbruk • Dokumentere fra første bekymring og vurdere videre oppfølging • Dialog med foresatte • Tema på foreldremøte

Hendelse	Aktør	Hva kan du gjøre
Endring av adferd	Barn	<ul style="list-style-type: none"> • Snakk med voksne du har tillit til • Si fra om ting du synes er vanskelig eller dumt
	Foresatte	<ul style="list-style-type: none"> • Snakk med barnet om hvordan det har det

		<ul style="list-style-type: none"> • Dialog med barnehagen og/eller andre instanser som PPT, helsestasjon evt. tverrfaglig konsultasjonsteam
		Hva skal du gjøre
	Personalet	<ul style="list-style-type: none"> • Snakk med barnet om hvordan det har det • Kartlegge atferdsendringen • Ut ifra atferdsendringen vurderer hensiktsmessige handlingsalternativer • Vurdere kontakt med tverrfaglig konsultasjonsteam • Dialog med foresatte om atferd

Hendelse	Aktør	Hva kan du gjøre
Påvirkning fra digitale media: sett ting som ikke er egnet for barn	Barn	<ul style="list-style-type: none"> • Snakk med en voksen du har tillitt til
	Foresatte	<ul style="list-style-type: none"> • Snakk med barnet • Vær til stede når barnet bruker digitale verktøy • Bruke egen digitale kompetanse og dømmekraft for å forebygge slike hendelser
		Hva skal du gjøre
	Personalet	<ul style="list-style-type: none"> • Snakk med barnet • Øke egen digitale kompetanse • Praktisere digital dømmekraft • Dialog med foresatte om viktigheten av nettvett • Tema på foreldremøte

Hendelse	Aktør	Hva kan du gjøre
Verbale utsagn og språkbruk, direkte og digitalt som oppfattes seksuelt krenkende	Ungdom	<ul style="list-style-type: none"> • Bli bevisst hvilke ord du bruker og ordets betydning • Ikke bruk ord du selv ikke liker at andre bruker
	Foresatte	<ul style="list-style-type: none"> • Etabler regler for språk og ordbruk i hjemmet • Dersom du hører ordbruk som ikke er akseptabel, snakk med de involverte og si fra om dette

		Hva skal du gjøre
	Hjelpe- apparatet	<ul style="list-style-type: none"> • Etablere klare regler for hvilket språkbruk som er akseptabelt • Etabler en praksis på hvordan reagere på språkbruk • Ha en kjent praksis for hvordan krenkende ordbruk blir håndtert • Kontakt konfliktrådet ved behov for en nøytral part i vanskelige situasjoner

Hendelse	Aktør	Hva kan du gjøre
Digital deling av bilder og video med seksuelt innhold (bilder av kropp, kjønnsorgan og seksuelle handlinger)	Ungdom	<ul style="list-style-type: none"> • Fortell hva som er skjedd til foreldre eller en venn • Ta kontakt med helsesykepleier, lærer eller andre på skolen
	Foresatte	<ul style="list-style-type: none"> • Innhent informasjon, snakk med barnet ditt og de andre involverte • Snakk med de andre foreldrene • Informer skolen • Rådfør deg med Konfliktrådet om hva de kan bidra med • Rådfør deg med politiet dersom forholdet vurderes som mulig straffbart • Vurder barnets behov for oppfølging og hjelp underveis og etterkant av hendelsen
		Hva skal du gjøre
	Hjelpe- apparatet	<ul style="list-style-type: none"> • Innhente informasjon, snakke med de involverte ungdommene og foreldrene • Få samtykke til å kontakte relevante samarbeidspartnere • Ta kontakt med Konfliktrådet for nøytral bistand • Rådfør deg med politiet dersom forholdet vurderes som mulig straffbart • Vurder bekymringssamtale hos politiet

Hendelse	Aktør	Hva kan du gjøre
Fysiske handlinger som oppfattes som seksuelt krenkende (beføling og seksuell utforskning)	Ungdom	<ul style="list-style-type: none"> • Fortell hva som er skjedd til foreldre eller en venn • Ta kontakt med helsesykepleier, lærer eller andre på skolen
	Foresatte	<ul style="list-style-type: none"> • Innhent informasjon, snakk med de involverte • Informer skolen • Rådfør deg med politiet dersom forholdet vurderes som mulig straffbart • Vurder barnets behov for oppfølging og hjelp underveis og etterkant av hendelsen (fastlege, BUP, Barnehuset)
		Hva skal du gjøre
	Hjelpeapparatet	<ul style="list-style-type: none"> • Innhent informasjon, snakk med de involverte • Få samtykke til å kontakte relevante samarbeidspartnere • Rådfør deg med politiet dersom forholdet vurderes som mulig straffbart • Kontakt konsultasjonsteamet ved Barnehuset dersom det er behov for veiledning • Kontakt Konsultasjonsteamet til RVTS

4 Aktuelle lovbestemmelser i straffeloven

Ungdom og foreldre er sjelden klar over konsekvensene over handlingen, og heller ikke klar over at handlingene kan være straffbare. Straffebudene som er tatt med i denne handlingsplanen er ikke utfyllende, men kan anses som mest aktuelle.

§ 266. Hensynsløs atferd

«Den som ved skremmende eller plagsom opptreden eller annen hensynsløs atferd forfølger en person eller på annen måte krenker en annens fred, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år»

- at du deler nakenbilder som du selv har tatt av noen, eller videresender nakenbilder du har fått tilsendt av noen, vil overnevnte paragraf være gjeldende

§ 297. Seksuell handling uten samtykke

«Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som foretar seksuell handling med noen som ikke har samtykket i det»

- at du tar noen på rumpa, skrittet, uten at de selv har bedt om det. Altså uten at noen har samtykket til det

§ 305. Seksuelt krenkende atferd mv. overfor barn under 16 år

«Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som»

a) i ord eller handling utviser seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd i nærvær av eller overfor barn under 16 år.

b) tvinger eller forleder et barn under 16 år til å utvise seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd, med mindre forholdet rammes av strengere bestemmelser nevnt i §§299-304, § 305 bokstav b eller § 311 første ledd bokstav a, har kommet frem

til møtestedet eller et sted hvor møtestedet kan iakttas.

- at du sender nakenbilder av deg selv eller andre til noen som ikke vil ha det, eller til noen som er under 16 år.

§ 311. c. Fremstilling av seksuelle overgrep mot barn eller fremstilling som seksualiserer barn

«Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som»

- a) produserer fremstilling av seksuelle overgrep mot barn eller fremstilling som seksualiserer barn,
- b) utgir, tilbyr, selger, overlater til en annen, gjør tilgjengelig eller på annen måte søker å utbre fremstillinger som nevnt i bokstav a,
- c) anskaffer, innfører eller besitter fremstillinger som nevnt i bokstav a, eller forsettlig skaffer seg tilgang til slikt materiale.

At du oppbevarer, produserer eller videreformidler bilder/videoer hvor det er dokumenterte seksuelle overgrep mot barn

- oppbevarer betyr at man for eksempel har bilder/videoer lagret på telefon, pc eller nettbrett
- produserer betyr for eksempel at man selv har bidratt til å «lage» en film/bilder hvor barn blir utsatt for seksuelle overgrep

- videreformidler betyr for eksempel at man sender videre/deler, bilder/videoer med andre

